

***Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Limanowej
podlegająca ujawnieniom***

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego w Limanowej
według stanu na dzień 31.12.2015 roku**

Niniejsza Informacja stanowi realizację Polityki informacyjnej z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Limanowej (wprowadzonej uchwałą Zarządu Nr 22/12/2014 z dnia 15.12.2014 r. oraz zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 8/02/12/2014 z dnia 29.12.2014 r.) wynikającej z postanowień rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 575/2013, ustawy Prawo bankowe, uchwały KNF Nr 385/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu z uwzględnieniem jej późniejszych zmian.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Bank udostępnia osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynków finansowych z częstotliwością roczną, w terminie do 30 dni od zatwierdzenia przez Zebranie Przedstawicieli rocznego sprawozdania finansowego Banku. Dane prezentowane w Informacji sporządzone zostały według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku.

I. Informacje ogólne

1. Bank Spółdzielczy w Limanowej z siedzibą w Limanowej, ul. Rynek 7, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2015 roku.
2. W 2015 roku Bank Spółdzielczy w Limanowej prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:

SIEĆ ODDZIAŁÓW ORAZ POZOSTAŁYCH PLACÓWEK BANKU

Wyszczególnienie	Lokalizacja
Centrala	Limanowa Rynek 7
Oddział w Laskowej	Laskowa 486
<i>Filia</i>	Porąbka Iwkowska 32
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Ujanowice 77
Oddział w Dobrej	Dobra 533
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Skrzydlna 279
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Jurków 52
Oddział w Kamienicy	Kamienica 412
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Szczawa 425
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Mszana Dolna ul. Starowiejska 4c

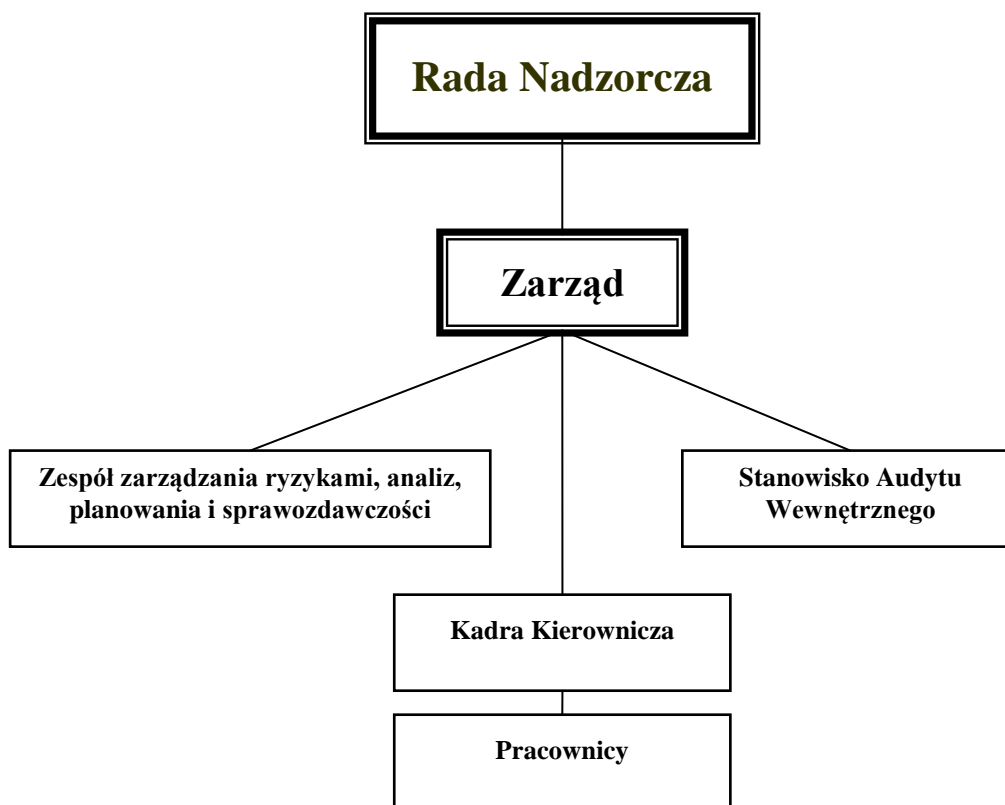
Oddział w Łukowicy	Łukowica 282
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Przyszowa 480
Oddział w Krakowie	Kraków ul. Kamieńskiego 47
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Kraków ul. Zwierzyniecka 8
Oddział w Szczyrzycu	Szczyrzyc 188
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Słopnice 984
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Tymbark 95
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Jodłownik 120
Oddział w Limanowej	Limanowa ul. J. Marka 15
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa – Sowliny ul. Piłsudskiego 84B
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa – Szpital ul. Piłsudskiego 61
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa ul. Reymonta 4a
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa – Starostwo Powiatowe ul. Józefa Marka 9
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa – IMA ul. Żwirki i Wigury 4
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa – Urząd Skarbowy ul. Matki Boskiej B. 9
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Limanowa – ul. Matki Boskiej B. 15
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Męcina 880
Oddział w Nowym Sączu	Nowy Sącz ul. Jagiellońska 36
<i>Filia</i>	Nowy Sącz ul. Nowy Świat 2
<i>Punkt Obsługi Klienta</i>	Kłęczany 119
Oddział w Tarnowie	Tarnów ul. Krakowska 131
<i>Filia</i>	Tarnów ul. Dąbrowskiego 25

- Bank Spółdzielczy w Limanowej na dzień 31.12.2015 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II. Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

- Bank posiada zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą statutowe organy Banku, jednostki i komórki organizacyjne oraz pracownicy Banku.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

2. Strategiczne cele w procesie zarządzania ryzykiem określone są przez Radę Nadzorczą, która dokonuje oceny skuteczności działań Zarządu Banku celem zapewnienia efektywnego procesu zarządzania ryzykiem.
3. Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się:
  - 1) **identyfikacja** ryzyka polegająca na określeniu źródeł ryzyka; aktualnych oraz potencjalnych wynikających z bieżącej i planowanej działalności Banku,
  - 2) **pomiar** ryzyka,
  - 3) **zarządzanie** ryzykiem realizowane poprzez podejmowanie decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu zaleceń, tworzenie procedur oraz narzędzi wspomagających,
  - 4) **monitorowanie** polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
  - 5) **raportowanie** polegające na okresowym przedkładaniu kierownictwu informacji o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.
4. Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
  - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
  - 2) metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego .

5. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
- 1) kredytowe (w tym rezydualne i koncentracji),
  - 2) operacyjne (w tym braku zgodności),
  - 3) stopy procentowej w księdze bankowej,
  - 4) płynności,
  - 5) walutowe
  - 6) kapitałowe,
  - 7) biznesowe, będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania.

Opis procesów zawierają **Instrukcje** zarządzania poszczególnymi, w/w. ryzykami stanowiącymi załączniki do niniejszej Informacji.

Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanego do organu zarządzającego zawiera **Instrukcja sporządzania informacji zarządczej**.

Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku zawiera opublikowana na stronie internetowej **Polityka przestrzegania zasad ładu korporacyjnego**.

W Banku funkcjonuje **Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka**, która stanowi załącznik do niniejszej informacji.

Ponadto w Banku funkcjonują **Polityki** (w załączeniu) w zakresie zarządzania następującymi rodzajami ryzyka:

1. Polityka kredytowa
2. Polityka płynności
3. Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej
4. Polityka w zakresie ryzyka operacyjnego
5. Polityka zgodności
6. Polityka walutowa
7. Polityka i organizacja kadrami

III. Fundusze własne

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami na dzień 31 grudnia 2015r., w szczególności postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i Prawa Bankowego. Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 473 oraz 492 Rozporządzenia 575/2013 oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013r.

Fundusze własne banku obejmują:

1. Kapitał TIER I
2. Kapitał TIER II

Kapitał Tier I Banku obejmuje:

1. kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:

- 1) wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów:

Do czasu stosowania w Banku zmienionej ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, Bank wykazuje fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, według następujących zasad:

- a). podstawą obliczeń jest kwota lista udziałowców oraz kwota opłaconych przez nich udziałów według stanu na 31.12. 2011r.;
- b). kwota, o której mowa w pkt 1, jest pomniejszana o wszelkie wypłaty i wyksięgowania udziałów, które miały miejsce w latach 2012-2013;
- c). każdego roku, począwszy od początku 2014 r., kwota o której mowa w pkt 2, jest umniejszana o wartość stanowiącą iloczyn kwoty, o której mowa w pkt 2, oraz ustalonej przez KNF stawki amortyzacji wynoszącej w kolejnych latach odpowiednio: 20% w 2014r., po 10% od 2015r. do 2021r. oraz jednorazowo 10% na koniec 2021r.;
- d). Bank do umniejszania stosuje amortyzację miesięczną;
- e). Bank pomniejsza jednorazowo kwotę, o którą należy zamortyzować w danym roku obrotowym fundusz udziałowy, jeżeli nastąpi śmierć udziałowca lub dla udziałów wypowiedzianych uzyska całkowitą pewność, że kwota wypowiedzianych na dany rok obrotowy udziałów nie wymaga uzyskania zgody właściwego organu.
- f). Bank nie występuje o zgodę do właściwego organu, jeżeli łączna kwota wypowiedzianych za dany rok obrotowy udziałów nie przekracza obydwu poziomów:
  - 3% funduszu udziałowego wykazywanego w rachunku funduszy własnych,
  - 10% nadwyżek funduszy własnych ponad wymagany, minimalny poziom współczynników kapitałowych.

- 2) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż

- kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
- 3) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
  - 4) kapitał rezerwowy,
  - 5) w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I – skutki wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;
2. pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
- 1) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,
  - 2) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I,
  - 3) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
  - 4) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
  - 5) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu;
3. kapitał dodatkowy Tier I, który stanowi:
- a) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 52 CRR,
4. pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I:
- 1) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
  - 2) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
  - 3) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Kapitał Tier II Banku obejmuje:

1. instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR;
2. pożyczki podporządkowane;
3. w ramach korekt okresu przejściowego – fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych;
  - 1) do czasu ogłoszenia przez właściwy organ wartości procentowych, Bank przyjmuje wartość procentową najbardziej niekorzystną wynoszącą 0% , tym samym usuwając z pozycji kapitału Tier II fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych.
4. pomniejszenia kapitału Tier II:
  - 1) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,

- 2) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
- 3) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

W związku z wejściem w życie , w okresie za który wynika obowiązek przedstawienia informacji m.in z zakresu funduszy własnych, wymogów kapitałowych - zapisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych i towarzyszących mu standardów technicznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz trwającą nowelizacją przepisów krajowych, Bank zastosował w rachunku oceny adekwatności kapitałowej na dzień 31 grudnia 2015 r. zasady wynikające zarówno z przepisów unijnych, jak i obowiązujących nadal w tym zakresie przepisów krajowych, przy uwzględnieniu wytycznych Komisji Nadzoru Finansowego.

1. Fundusze własne wykazywane są w księgach rachunkowych Banku z podziałem na fundusze podstawowe i fundusze uzupełniające.

Fundusze podstawowe obejmują: wpłacony fundusz udziałowy, fundusz zasobowy, fundusz rezerwowy oraz fundusz ogólnego ryzyka.

Fundusze uzupełniające obejmują: fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego, zobowiązania podporządkowane.

Fundusz udziałowy wykazywany jest w wysokości zadeklarowanej i opłaconej przez udziałowców Banku.

Fundusz zasobowy tworzony jest z odpisów z zysku po opodatkowaniu i z wpłat wpisowego przez członków Banku.

Fundusz rezerwowy tworzony jest z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje wartość aktualizacji rzeczowych aktywów trwałych dokonywanych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Zobowiązania podporządkowane obejmują zobowiązania z tytułu przyjęcia przez Bank w kwocie i na zasadach ustalonych w decyzji KNF, wydanej na wniosek Banku, pomniejszanej na koniec każdego roku w ostatnich 5 latach trwania umowy o 20% tej kwoty. Kwota ta nie może przewyższać połowy funduszy podstawowych Banku.

Obligacje- obejmują środki pieniężne pozyskane z wyemitowanych obligacji długoterminowych przez Bank. Zaliczenie uzyskanych z emisji obligacji kwot do funduszy własnych odbywa się na zasadach ustalonych w decyzji KNF, wydanej na wniosek Banku, pomniejszanej na koniec każdego roku w ostatnich 5 latach trwania umowy o 20% tej kwoty (amortyzacja dzienna).

2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2015 roku.

<i>Rodzaj funduszu</i>	<i>Stan na 31.12. 2015r.</i>	<i>Stan na 31.12.2014r.</i>
Kapitał Tier I bez pomniejszeń	31 074 302	34 461 430
W tym: fundusz udziałowy	8 434 780	16 290 488
Fundusz zasobowy	22 381 450	19 170 942
F. z aktualizacji środków trwałych	258 070	0
Pomniejszenia Kapitału Tier I	1 520 688	293 252
W tym: wartości materialne i prawne	90 804	59 883
Strata lat ubiegłych	257 114,00	0
Powiązania krzyżowe	2 700,00	0
F. z aktualizacji inwest.finans.(-)	422 286	0
Przekroczenie limitu 10% zaangażowania	747 784	233 369
Kapitał Tier I po pomniejszeniach	29 553 614	35 168 178
KAPITAŁ TIER II	15 000 000,00	10 000 000,00
W tym: obligacje podporządkowane	15 000 000,00	10 000 000,00
Razem fundusze własne (suma kapitału Tier I i Tier II z uwzględnieniem korekt)	44 553 614	45 168 178
Łączna kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	403 402 554	451 882 529
Wskaźnik kapitału Tier I	6,54 %	8,32 %
Łączny wskaźnik kapitałowy	9,86 %	10,69 %

3. Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

IV. Adekwatność kapitałowa

1. Poniższa tabela przedstawia kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji na dzień 31.12.2015 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota zł
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2 433 120
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	2 781
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	33 260 718
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	62 453 584
8.	Ekspozycje detaliczne	45 746 240
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	178 196 052
10.	Ekspozycje ,których dotyczy niewykonanie zobowiązania	31 560 155
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0
15.	Ekspozycje kapitałowe	7 035 075
16.	Inne pozycje	2 362 42 714 829
Razem metoda standardowa (SA)		403 402 554

2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom **kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem** na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	ryzyko kredytowe	403 402 554
2.	ryzyko rynkowe	0
3.	przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0
4.	przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0

5.	ryzyko operacyjne	48 479 975
Razem kwota ekspozycji ważonej ryzykiem		451 882 529
Łączna kwota wymogów kapitałowych (8 %)		36 150 602
Fundusze własne		44 553 614
Łączny wskaźnik kapitałowy		9,86 %

Poniższe zestawienie przedstawia poziom **wewnętrznych wymogów kapitałowych** na poszczególne rodzaje ryzyka Filaru II NUK:

Wyszczególnienie	Kwota zł
1. ryzyko płynności	0
2. ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
3. ryzyko koncentracji zaangażowań	0
4. ryzyko kapitałowe	0
RAZEM wymogi kapitałowe z Filara II	0
Razem wymogi kapitałowe z I i II Filara	36 150 602
Łączny wskaźnik kapitałowy (z uwzględnieniem korekt Filaru II)	9,86 %

V. Ryzyko kredytowe

- Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kredytobiorców ze zobowiązań wynikających z zawartych umów kredytowych. W związku z możliwością wystąpienia z tego tytułu stosunkowo dużych strat, ryzyko kredytowe ma istotny wpływ na działalność Banku. Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.
- Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:
  - identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
  - ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity),
  - monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka kredytowego,
  - zarządzanie ryzykiem rezydualnym,

- e) wyliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
  - f) kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.
3. Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.
- Zarządzaniem ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego, Bank prowadzi poprzez:
- ✓ dywersyfikację, monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
  - ✓ monitorowanie i raportowanie jakości portfela kredytowego,
  - ✓ monitorowanie i raportowanie wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,
  - ✓ analizę przemieszczeń ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
  - ✓ monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
  - ✓ monitorowanie kredytów udzielonych podmiotom i osobom o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe,
  - ✓ realizację przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych, polegających na: organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych, prawidłowym przepływie informacji, odpowiednim doborze i szkoleniu kadr, nadzorze nad działalnością kredytową.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji Bank prowadzi poprzez:

- ✓ stosowanie odpowiedniej metodologii oceny zdolności kredytowej dostosowanej do profilu ryzyka kredytobiorcy,
  - ✓ bieżący monitoring kredytowy wszystkich ekspozycji kredytowych,
  - ✓ przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw,
  - ✓ windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi,
  - ✓ kontrolę procesu kredytowego w odniesieniu do transakcji zawartych z danym kredytobiorcą.
4. Jako ekspozycje przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.
5. Należnościami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu MF w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 10.12.2003r. (Dz.U. Nr 218, poz. 2147 z późn. zm.).
6. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:
- ✓ kryterium terminowości – terminowości spłaty kapitału i odsetek,

- ✓ kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem MF w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 10.12.2003r. (Dz.U. Nr 218, poz. 2147 z późn. zm.).

Bank tworzy rezerwy celowe oraz rezerwę na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do:

- ✓ kategorii **normalne** – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- ✓ kategorii **pod obserwacją**,
- ✓ kategorii **zagrożone** – w tym **poniżej standardu**, **wątpliwe**, lub **stracone**.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych prawnych zabezpieczeń.

Zmiany stanu wartości rezerw celowych na należności w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	389 346,71	277 058,27	198 054,24	12 575 370,01	13 439 829,23
Zwiększenia	672 570,48	1 097 772,81	331 828,57	2 777 809,41	4 879 981,27
Zmniejszenia	663 582,00	1 057 607,26	342 416,01	3 367 873,95	5 431 479,22
Stan na koniec okresu	398 335,19	317 223,82	187 466,80	11 985 305,47	12 888 331,28

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 ustawy Prawo bankowe. Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z działalnością bankową.

7. Z uwagi na prawne ograniczenia terenu działania, Bank w swoich analizach nie dokonuje podziału na obszary geograficzne.
8. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu się równoważących się transakcji, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego o na dzień 31.12.2015 roku raz średnią kwotą ekspozycji w okresie od 31.12.2014 roku do 31.12.2015 roku w podziale na różne kategorie ekspozycji.

Lp.	Wyszczególnienie	Całkowita kwota ekspozycji na 31.12.2015	Średnia kwota ekspozycji w okresie 2015 roku
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	53 491 356	60 512 230
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	12 165 599	20 262 858
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	13 906	17 449
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	x	X
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	x	X
6.	Ekspozycje wobec instytucji	187 346 591	160 988 766
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	110 139 195	93 746 640
8.	Ekspozycje detaliczne	92 246 426	84 655 713
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	270 615 430	264 394 512
10.	Ekspozycje ,których dotyczy niewykonanie zobowiązania	22 662 166	21 825 558
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	x	X
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	x	X
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	x	X
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	x	X
15.	Ekspozycje kapitałowe	7 035 075	7 500 815
16.	Inne pozycje	59 735 037	49 388 418
Razem metoda standardowa (SA)		817 450 781	773 293025

Bank przyjmuje, iż klasy ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 80 % portfela kredytowego wyznaczają istotne klasy ekspozycji. Żadna klasa ekspozycji nie przekracza 80 %.

Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów oraz typów kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji (bilans + pozabilans).

Lp.	Sektor	Typ kontrahenta	Wartość
1.	Finansowy	Banki Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	174 412 845 174 412 845
2.	Nie finansowy	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0 0 0 0
3.		Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Należności normalne Należności pod obserwacją Należności poniżej standardu Należności wątpliwe Należności stracone	312 566 093 258 014 863 26 984 183 10 080 461 3 429 884 14 056 702
4.		Przedsiębiorcy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności poniżej standardu Należności wątpliwe Należności stracone	104 755 273 88 707 742 5 914 519 2 685 799 246 409 7 200 804
5.		Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności poniżej standardu Należności wątpliwe Należności stracone	73 698 957 65 500 592 2 730 003 1 349 208 884 272 3 234 882
6.		Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności poniżej standardu Należności wątpliwe Należności stracone	21 824 980 21 579 097 169 027 14 823 8 560 53 473
7.		Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych Należności normalne Należności pod obserwacją Należności poniżej standardu Należności wątpliwe Należności stracone	1 378 220 1 378 220 0 0 0 0

8.	Budżetowy	Jednostki samorządu terytorialnego Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	12 206 428 12 206 428 X X
		Razem zaangażowanie	700 842 796

Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela

PKD	Zaangażowanie)
1) rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo,	20 515 294
2) rybactwo,	0
3) górnictwo,	1 603 878
4) przetwórstwo przemysłowe,	74 988 884
5) wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę,	6 100 335
6) budownictwo,	93 581 780
7) handel hurtowy i detaliczny	120 961 091
8) hotele i restauracje,	38 836 572
9) transport, gospodarka magazynowa i łączność,	28 693 000
10) pośrednictwo finansowe,	4 377 345
11) obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,	14 829 543
12) administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne,	12 275 179
13) edukacja,	21 022
14) ochrona zdrowia i pomoc społeczna,	6 720 932
15) działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała,	18 201 206
16) gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników,	0
17) organizacje i zespoły eksterytorialne,	0
18) inne	11 024 933
Razem całkowite zaangażowanie z PKD	452 730 994

1. Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 17 Uchwały KNF nr 76/2010, w części dotyczącej stosowania metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, stanowiące ochronę kredytowa rzeczywistą oraz nierzeczywistą, w tym w szczególności:

- ✓ zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- ✓ zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności na rzecz Banku,
- ✓ polisy ubezpieczeniowe z których prawa zostały przeniesione na Bank,
- ✓ gwarancje i poręczenia,
- ✓ przewłaszczenia rzeczy ruchomych,
- ✓ hipoteka na nieruchomości mieszkalnej jak i komercyjnej

oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej zgodnie z Rozporządzeniem MF z dnia 10.12.2003r.

Podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana jest według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu zabezpieczenia Bank stosuje zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych jak i osobistych.

VI. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako zagrożenie utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, a w konsekwencji poniesienia dodatkowych kosztów, związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedażą aktywów na niekorzystnych warunkach.

Obok Rady Nadzorczej i Zarządu w procesie zarządzania płynnością Banku uczestniczą:

- ✓ Dyrektor Ekonomiczny,
- ✓ Zespół zarządzania ryzykami, analiz, planowania i sprawozdawczości,
- ✓ Dział Handlowy.

Podstawowym celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, szczególnie depozytów osób fizycznych oraz utrzymanie nadzorczych miar płynności wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie uregulowaniami, dokonując:

- ✓ codziennej analizy wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego w BPS S.A.,

- ✓ codziennego monitoringu poziomu aktywów płynnych,
- ✓ monitorowania wykorzystania limitów finansowania portfela kredytowego,
- ✓ wyznaczania osadu we wkładach klientów Banku,
- ✓ analizy stabilności bazy depozytowej,
- ✓ analizy zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów,
- ✓ kontroli przestrzegania określonych limitów pogotowia kasowego,

W ramach obowiązujących procedur wewnętrznych prowadzi się ponadto:

- ✓ kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalających na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansu,
- ✓ scenariusze na wypadek kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym.

Ryzyko płynności	31-12-2015
- udział aktywów trwałych w sumie bilansowej	5,44
- udział środków płynnych w sumie bilansowej	28,70
- wskaźnik płynności bieżącej M1	60 927 779
- współczynnik M2 <i>/płynności krótkoterminowej/</i>	1,39
- współczynnik M3 <i>/pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi/</i>	1,00
- współczynnik M4 <i>/pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi/</i>	1,14
- LCR	3,38
- NSFR	<i>obserwacja</i>

VII. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym.

Zasady rachunkowości przyjęte przy sporządzaniu sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2011 roku są zgodne z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (z późniejszymi zmianami) oraz z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 01.10.2011r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (z późniejszymi zmianami).

Wycena aktywów i pasywów na dzień bilansowy oraz w ciągu roku obrotowego:

- Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości rynkowej, a aktywa finansowe (udziały i akcje), dla których nie istnieje aktywny rynek według

wartości godziwej. Różnicę wartości rynkowej lub wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych.

- ☐ Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.
- ☐ Udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności banku, które nie są przeznaczone do obrotu, od wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.
- ☐ Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny.
- ☐ Akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych wycenia się metodą praw własności. Pozostałe akcje i udziały zaliczane do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.
- ☐ Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej odnosi się do przychodów lub kosztów z operacji finansowych.
- ☐ Zobowiązania finansowe nie przeznaczone do obrotu wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.
- ☐ Rzeczowe aktywa trwałe obejmujące środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wycenia się na dzień bilansowy według cen nabycia, pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.
- ☐ Aktywa przejęte za długi wycenia się na dzień bilansowy według wartości godziwej.
- ☐ Kapitały własne wycenia się według wartości nominalnej.
- ☐ Pozycje pozabilansowe wycenia się w wartości nominalnej.

Kapitał własny wykazany w sprawozdaniu „Zestawienie zmian w kapitale własnym” jest prezentowany zgodnie z ustawą o rachunkowości. Rachunek przepływów środków pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią. W 2011 roku zgodnie z zapisem w Ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych podatek dochodowy wynosi 19% podstawy opodatkowania.

Zestawienie kapitałowych instrumentów finansowych według stanu na dzień 31.12.2015 roku:

L.p.	Instrument finansowy	Cena zakupu	Wartość godziwa	Wynik finansowy
	Jednostki uczestnictwa	X	X	X
	Udziały: PBS , Spółdzielnia Ochrony, BS Spółka zo .o.o.	19 144,00	19 144,00	0
	Akcje w Banku Zrzeszającym	3 777 924,00	3 777 924,00	0
	Akcje w IT Card Łomża	657 188,00	657 188,00	0
	Udziały w firmie informatycznej Partnet w Krakowie	82 150,00	82 150,00	6 654,00
	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	250,00	250,00	
	Certyfikaty inwestycyjne BPS TFI SA	3 020 000,00	2 597 713,00	-422 287,00
	Bony pieniężne NBP	49 500 000,00	49 485 750,00	958 885,00
	Bony płynnościowe BPS SA	15 000 000,00	15 015 183,00	
	R a z e m :	72 056 666,00	71 634 379,00	

W roku 2015 Bank dokonywał przeszacowania wartości certyfikatów inwestycyjnych, które miały wpływ na wielkość funduszy podstawowych lub uzupełniających (*w wersji bilansowej, uznany kapitał był pomniejszany o wartość przeszacowania*).

VIII. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

1. W zakresie ryzyka stopy procentowej występują cztery podstawowe ryzyka:

- a) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się głównie do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- b) ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają to jednocześnie te same okresy przeszacowania,
- c) ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym i obejmują kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego rodzaju depozyty, pozwalające deponentom wycofać środków dowolnym momencie. Opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i nie jest korzystne dla sprzedającego opcje,
- d) ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma na celu utrzymanie zmienności wyniku finansowego w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą w ramach zatwierdzonej strategii.

Celem Banku jest utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach GINB. Odnosząc się do zakresu, skali i złożoności działalności Banku, ryzyko stopy procentowej monitorowane jest poprzez analizę ryzyka luki i profilu stopy procentowej.

2. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:

- 1) co miesiąc poszczególnym Członkom Zarządu Banku,

- 2) co kwartał Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.
3. Na dzień 31.12.2015 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (wzrost i spadek o 200 pb) – dla ryzyka przeszacowania.

Przedział	Aktywa odsetkowe	Pasywa odsetkowe	Luka niedopasowania	Luka skumulowana	Zmiana wyniku odsetkowego	Skumulowana zmiana wyniku odsetkowego
a,vista	360 082 005	200 469 596	156 612 408	159 612 408	-4 981 292	-4 981 292
Do 7 dni	8 005 963	13 592 222	66 461 742	226 074 150	-522 350	-5 503 643
Do 1 m-ca	153 114 047	52 378 510	100 735 537	326 809 687	-1 404 841	-6 908 483
od 1 m-ca do 3 m-cy	3 528 855	39 600 637	-36 071 782	290 737 905	480 566	-6 427 918
od 3 m-cy do 6 m-cy	162 96 482	87 043 996	-70 747 513	219 990 391	764 860	-5 663 058
od 6 m-cy do 12 m-cy	3 771 871	81 493 198	-77 721 326	142 269 065	373 488	-5 289 570
od 1 roku do 2 lat	32 472 274	123 428 882	-90 956 608	51 312 457	0	
od 2 lat do 5 lat	5 026 506	0	5 026 509	56 338 963	0	
powyżej	2 111 592	0	2 111 592	56 450 555	0	
Podsumowanie całkowite	656 457 595	598 007 040	5 8450 555			

4. Na dzień 31.12.2015 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (wzrost i spadek o 35 pb) – dla ryzyka bazowego;

Grupa stawek bazowych	Przedział	Aktywa odsetkowe	Pasywa odsetkowe	Luka niedopasowania	Luka skumulowana	Zmiana wyniku odsetkowego	Skumulowana zmiana wyniku odsetkowego
Obligacje	a,vista	0	0	0		0	0
	Do 7 dni	0	0	0		0	0
	Do 1 m-ca	0	0	0		0	0
	od 1 m-ca do 3 m-cy	0	0	0		0	0
	od 3 m-cy do 6 m-cy	0	0	0		0	0
	od 6 m-cy do 12 m-cy	0	15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	13 664	
	od 1 roku do 2 lat	0	0	0		0	
	od 2 lat do 5 lat	0	0	0		0	
	powyżej	0	0	0		0	
Obligacje Podsumowanie		0	15 000 000-	--15 000 000	-15 000 000	9 109	
WIBID/WIBOR	a,vista	355 223257	19 197 413	336 025 844	-336 025 844	-1 116 118	-1 116 118
	Do 7 dni	79 935 623	0	79 935 623	415 961 467	-194 390	-1 310 509
	Do 1 m-ca	91 391 466	0	91 391 467	507 352 934	-302 698	-1 613 207
	od 1 m-ca do 3 m-cy	2 493 046	0	2 493 046	509 845 980	-7 291	-1 620 498
	od 3 m-cy do 6 m-cy	0	0	0	509 848 980	0	-1 620 498
	od 6 m-cy do 12 m-cy	0	0	0	509 845 980	0	-1 620 498

	od 1 roku do 2 lat	26 768 4450	0	26 768 4450	536 614 424	0	-1 620 498
	od 2 lat do 5 lat	0	0	0	536 614 424		
	powyżej	0	0	0	536 614 424		
WIBID/WIBOR Podsumowanie		555 811 837	19 197 413	497 397 088		-- 1 620 498-	
1 620		555 811 837	34 197 413	497 397 088		-1 606 835	

IX. Ryzyko operacyjne

System zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku funkcjonuje w oparciu o postanowienia uchwały Nr 383/2008 KNF z dnia 17.12.2008 r.

Procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą: Rada Nadzorcza, Zarząd, Zespół zarządzania ryzykami, analiz planowania i sprawozdawczości, jednostki i komórki organizacyjne Banku. Zadania poszczególnych organów, zespołów w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym określają wewnętrzne regulacje obowiązujące w Banku.

Proces zarządzania ryzykiem obejmuje identyfikację i rejestrację incydentów i zdarzeń ryzyka operacyjnego, monitorowanie, raportowanie oraz redukowani ryzyka operacyjnego i jest realizowany w sposób ciągły.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku charakteryzujących się wysoka podatnością na ryzyko.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informacje dla Zarządu i Rady Nadzorczej na temat narażenia na ryzyko operacyjne w zakresie:

- ✓ analizy strat poniesionych przez Bank z tytułu zrealizowanego ryzyka operacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem strat istotnych,
- ✓ obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego.

Bank stosuje metody ograniczania ryzyka operacyjnego takie jak: zabezpieczenia fizyczne, zabezpieczenia finansowe, przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing) dostosowywanie procesów w celu redukowania ryzyka operacyjnego do akceptowanego poziomu.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest wspierany poprzez system informatyczny OperNet.

X. Informacja o zmiennych składnikach wynagrodzeń.

Zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 z 4 października 2011 r. Bank posiada zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.

Bank realizując zapisy Uchwały i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził „*Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze*” w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń.

Z uwagi na profil działania Banku, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym ustala, że osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są wyłącznie członkowie Zarządu Banku.

Do obowiązującym w Banku systemie wynagradzania członków Zarządu, jedynym zmiennym składnikiem wynagrodzenia w rozumieniu Uchwały jest premia kwartalna.

W roku 2015 Zarząd Banku w trzyosobowym składzie otrzymał następujące wynagrodzenie:

	I kw. 2015	II kw. 2015	III kw. 2015	IV kw. 2015
Wysokość premii wypłaconej Zarządowi	0	0	0	0
Wysokość wypłaconego łącznego wynagrodzenia (stałe +zmienne)	169 008	169 404	169 536	158 337
Procentowy udział premii w wynagrodzeniu łącznym Zarządu	0,0 %	0,0 %	0,0%	0,0%
Wysokość FW za kwartał, którego dotyczy premia	47 064 264	40 154 213	45 559 761	44 553 612
Procentowy udział premii Zarządu do FW	0,0 %	0,0%	0,0%	0.,0%

XI. Ład korporacyjny

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie dopełnionych funkcji i powierzonych im obowiązków oraz dają rękojmię do należytego wykonywania tych obowiązków.

Bank Spółdzielczy w Limanowej nie jest Bankiem istotnym. W związku z tym liczba funkcji pełnionych przez członka Zarządu lub Rady Nadzorczej nie podlega przepisom art. 22aa ust. 3 Prawa bankowego.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Limanowej składa się z trzech osób; Prezesa Zarządu i dwóch wiceprezesów.

Członków Zarządu powołuje, zgodnie ze Statutem Banku Rada Nadzorcza. Oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z Procedurą dokonywania oceny odpowiedniości. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli, które dokonuje również oceny odpowiedniości zgodnie z przyjętą Procedurą. Dodatkowo w trakcie trwania kadencji, w przypadku wystąpienia istotnych zmian, dokonywana jest ponowna ocena kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków organów Banku Spółdzielczego w Limanowej.

XII. Informacja o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego oraz informacja o najpoważniejszych zdarzeniach operacyjnych.

Lp.	Linie biznesowe	Straty brutto
1.	Bankowość detaliczna	2 346 zł
2.	Bankowość komercyjna	0 zł
3.	Płatności i rozliczenia	23 976 zł
	Razem	26 322 zł

Bank Spółdzielczy w Limanowej podejmuje szereg działań, których celem jest poprawa jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działania Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykami oraz adekwatnością kapitałową zapewni Bankowi bezpieczny i efektywny rozwój.

Z A R Z Ä D